

Het toestel heeft al te veel ellende veroorzaakt 'Geen gezicht' had Beatrix over de kleur gezegd

Altijd gedonder met de KBX

Het regeringstoestel PH-KBX levert al jaren 'gedonder' op.

Foto ANP

De KBX vliegt regeringsleden en leden van het koningshuis de wereld over. Het toestel moet vervangen worden.

Foto ANP

Koning Willem-Alexander krijgt een nieuw regeringstoestel. Of nou ja, nieuw... Misschien wordt 't een tweedehandsje. Dat kan 10 miljoen schelen. Het kabinet kan er beter goed over nadenken, leert het huidige toestel: de koningin en het kabinet worstelen er al jaren mee.

EDWIN VAN DER AA EN PETER GROENENDIJK

Op een frisse lentedag in maart 2008 sjouwen bedienden van het Koninklijk Huis een stel vliegtuigstoelen naar de koninklijke stallen. In het gebouw naast Paleis Noordeinde wordt een heuse vliegtuigcabine nagebouwd, met drie typen stoelzittingen: de een net wat steviger dan de ander. Koningin Beatrix mag ze uitproberen, om de meest comfortabele te kunnen kiezen voor het regeringstoestel. De proefopstelling is niet voor niets: de koningin mag niet nóg een keer ontevreden zijn met de inrichting van het regeringstoestel dat haar naam draagt. Want dat heeft al te

veel ellende veroorzaakt. Het mag niet nóg een keer misgaan.

Want met de PH-KBX, het toestel dat leden van het koninklijk huis en het kabinet over de wereld vliegt, is altijd gedonder. Eigenlijk ging het al op de allereerste dag mis. Terwijl de Fokker 70 op 15 augustus 1996 op Schiphol werd overgedragen, moest Fokker-baas Van Schaik een paar honderd meter verderop het faillissement van zijn bedrijf bekendmaken. Vijfduizend mensen kregen te horen dat ze hun baan kwijtraakten. De overdracht van het nieuwe regeringstoestel verliep in een begrafenissfeer. „Gezien de situatie is die overdracht zonder enig feestelijk vertoon gebeurd,” meldde de Rijksluchtvaartdienst.

Te krap

Al snel kwamen de eerste problemen. Het toestel mocht dan een vip-room, luxe stoelen en een kamer met faxen en telefoons hebben, de koningin was not amused. Amper een jaar na de ingebruikname besloot ze al niet meer te willen vliegen met het toestel. Het was te krap, er was te weinig beenruimte en als premier Wim Kok opstond, stootte hij zijn hoofd. En de kleuren vond de vorstin te somber. 'Geen gezicht', zou ze hebben gezegd. En dus kwam er een jaar na dato al een verbouwing: voor 2 miljoen gulden werd de KBX vertimmerd in Zwitserland. Eenmaal terug bleek er wéér iets mis: de nieuwe bekleding, ditmaal wél goedgekeurd door de koningin, bleek brandgevaarlijk. Opnieuw was een dure aanpassing nodig.

De kleuren waren sindsdien naar wens - maar eigenlijk is het nooit echt goedgekomen met de KBX, weet ook Ben Bot, die als minister van Buitenlandse Zaken tientallen keren met het toestel vloog. „Persoonlijk vond ik het een

heerlijk toestel,” zegt Bot. „Erg comfortabel. Maar de actieradius was altijd een probleem. Ik heb heel wat keren op Cyprus of Malta moeten wachten, omdat er even getankt moest worden.” De Fokker 70 heeft maar een beperkte brandstoftank en moet na 2000 kilometer tanken. „Eigenlijk was de KBX totaal ongeschikt als regeringstoestel,” zegt Stephan van den Hurk van vliegtuigverhuurbedrijf Global Aviation. „Bij staatsbezoeken zie je de koning vaak uit de KBX stappen, maar dan zijn ze gewoon met een lijnvlucht gekomen en springen ze op de bestemming gauw op het regeringsvliegtuig, voor de foto's. De KBX wordt dan - met tussenstops - door de bemanning naar die plek gevlogen.”

Toilet

Amper 10 jaar na de renovatie was het alweer tijd voor een volgende grote verbouwing: de verlichting, de bekleding en het entertainmentsysteem waren 'zwaar verouderd', vonden de gebruikers. Een verbouwing van 4,3 miljoen was nodig, maar dan had je ook wat: grotere omkleedruimtes, spelcomputers, en natuurlijk mogelijkheden voor internet en e-mail. En het tapijt in de staart van het toestel werd vervangen door linoleum, want het toilet liep nogal eens over.

Maar behelpen bleef het ook daarna. Voor een staatsbezoek aan Australië, waar de koningin volgens het protocol uit het eigen vliegtuig moest stappen, moest de KBX nota bene zélf worden ingevlogen. En het recente staatsbezoek aan Canada begon met een noodgedwongen overnachting op een eilandje voor de Canadese kust, omdat het toestel simpelweg niet verder kon. Dus: het huidige regeringstoestel heeft z'n beste tijd gehad en zal in 2017 worden

vervangen. De onderhoudskosten lopen snel op en er is irritatie over de beperkte actieradius, waardoor het vaak met een tussenstop moet vliegen.

Oké, praktisch kan de KBX nog jaren mee - maar nu de KLM al haar Fokker 70's toch van de hand doet, is dat een mooie aanleiding die onhandige KBX óók maar te vervangen. Een logische bouwer was snel gevonden: de Fokker 70's worden immers vervangen door toestellen van het Braziliaanse Embraer, een vliegtuigbouwer die snel in opkomst is, én zijn Europese hoofdkantoor binnenkort verplaatst naar Amsterdam. Bovendien is de koning naar verluidt ook gecharmeerd van het bedrijf, waarmee hij zelfs al kennismaakte: in 2003 bracht hij tijdens een staatsbezoek een visite aan het bedrijf, waar hij het zichtbaar goed kon vinden met de directeur. Al snel viel het oog van het ministerie van Infrastructuur en Milieu op de Embraer 190 Lineage, een luxe businessjet die zo'n 40 miljoen euro moet kosten en een veel groter bereik heeft dan de huidige Fokker 70. Eind vorig jaar gingen insiders er al van uit dat de deal zo goed als rond was.

Tweedehands

Maar nu is er plotseling discussie. Minstens één van de drie betrokken ministers is vóór de aankoop van een tweedehands. Geen gek idee, zegt luchtvaartspecialist Hans Heerkens van de Universiteit Twente. „Het regeringstoestel maakt niet veel vliegreuen, dus zo'n tweedehands toestel kan in die rol nog jaren mee. En er is een heel grote markt voor tweedehands toestellen. Je kunt uitstekende gebruikte lijnvliegtuigen kopen, bijvoorbeeld van een leasemaatschappij die zo'n toestel 5 jaar heeft verpand, of een zakenvliegtuig van een privépersoon overnemen." Volgens Stephan van den Hurk van vliegtuigverhuurder Global Aviation kan het zomaar 25 procent in de prijs schelen. 10 miljoen euro dus. „Er zijn genoeg particulieren en

bedrijven die zulke toestellen in eigen bezit hebben en er na een paar jaar vanaf willen. Niet in Nederland - je moet denken aan rijke sjeiks en multinationals. Het is een select gezelschap, maar de markt is er zeker."

Een tweedehandsje voor de koning? Oud-minister Bot vindt het een slecht idee. „Goedkoop is vaak duurkoop. Je bekijkt wat, maar bent een veelvoud kwijt aan onderhoud. Hoor eens: we hebben het hier over het regeringsvliegtuig, voor de premier en de koning. Daar koop je toch ook geen tweedehands auto voor?"